

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

56 Predestinat[i]o[n]i innite[n]tiu[m] (Becher narre[n]) Nole. Opinari
deu[m] no[n] libere ad extra op[er]ari: putare neq[ue] hoiem libere
op[er]ari: opinari [quod] q[...]_r deus p[rae]destinauit/ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

In pōtestate gaudentiū

Quot ex regiminiū p̄mutatū suspensi/p̄scripti/interfecti/z alijs infamjs de sede depositi. Aliud erit frater. Erūt nouissimi p̄mi/z p̄mi nouissimi. Et si vis videre/nō opus est loquus abire: Eleua oculos añ te est spectaculū in hodierno qđ audistis euāgelio/duces z mendicūs. Glide q̄so rotā/ne dixerim fortune/ sed diuine puidētie: vide in q̄ vtriusq; in vita statū. Sedet diues in diuitijs/delitijs/glia z honore. Fatuus vtriusq; in diuitijs gloriāns z gaudēs: sicut vermis in stercore. (Omnia reputauit vt stercore: ait Paulus) vt submersus de massa plūbi in collo pendente/demergūt plane (si eidē Paulo credit) diuitie in pfundū. Sedet purpura z bisso vestitus/glorians de ignominia/fur de cauterio/vulneratus de ligatura/z cecus de velamine p̄cioso. Plane excecatus/vulnerat⁹ homo z in furto dep̄ensus vestitus est a domino tanq; cauterio/ligatura z velamine. Erat plane vestitus añ peccatū sicut sol splendore gratie/virore virtutū vt pratum/z candore sicut lilium. Sic sic sedet diues in maximis diuitijs: Lazarus in paupertate maxima. Hic in delitijs/alie in esurie volēs saturari micis. Recogitatio vite diuitis voluptuose duplicauit penā pauperi/instar ignis res flexi supra se in camino. Margarita in stercore/stella in nebula/z aurum in camino paupertatis: sic erant dum viuerent. His videre qđ p̄trarie sit factū in morte: Noñ maledictus ille diues triplici morte nature/gratie/glorie: z p̄icit in tenebras exteriores: sepeliturq; in inferno. Hic paup vnico morte/sez naturali: z deducit ab angelis in celus/ ab angelis custodiētibus/honorātibus z gaudētibz. Hic ex de voragine. Jam aux purgatū collocat in celesti thesauro: margarita de stercore eleuat z ponit in regis ornamento: stella de nebula rutilat posita nobis in exemplo. Primus paup in camino: iam diues in camino duplicis pene sup recordatōe delitiar. Recordare inq; damna q̄nq;. Recita ex summa p̄dicantiū. Benedictus deus: hec est plane mutatio dextre excelsi. Fit de eis sicut de mutuo sibi obuiātibus in p̄cto se p̄tingētibus: qz q̄libet ad alteri⁹ locū declinat. Paup z diues viatores sūt/q; sibi in uicē obuiāt in articulo siue p̄cto mortis. Venit diues de delitijs/et terminat trāsitus suus ad miseras: venit de miserijs paup/z ad locū vadit diuitis ad delicias eternas. Simile aptissimū de gallina z accipit̄re: qđ ponit Holkot z Vincētius. Quorū p̄ma p̄tenuit in vita et odit: accipit̄er autem in manibz portat zc. Post mortem vtriusq; eijctur in sterco: accipit̄er p̄ fenestram: gallina in duabz scutellis portat cum gloria añ faciē ad mensam dñi. Sic de paup z diuite. *Applica. Rogemus dñm.*

Dñi. ij. post Trinit. festū b̄ti Jo. bapt. xxiij. Junij

Stultorū infinitus est numerus. Eccl̄. i.

Euangelium de dominica.

q **Q**uinquagesima sexta turba est p̄destinatōni innitentiū z reprobatoī (Bescher narrē) Et q̄ sunt (bescher narrē) q̄b̄ no-
 lis dinoscunt: z q̄ sunt signa q̄b̄ abinuicē fecerunt p̄desti-
 nati z reprobati. Qui sunt (bescher narrē) Ipi sunt q̄ inni-
 tunt p̄destinatōi. Et q̄d est p̄destinatio: Est p̄positū dādi vitā eternā:
 ait Cameracen. dist. xl. p̄mi. Et b. Tho. q. xxiij. p̄me ptis ait: Predesti-
 natio est rō. i. p̄fect^o p̄ceptus ordinis aliq̄z in salutē eternā/ in mēte di-
 uina existēs. Et ē duplex finis ad quē p̄t ordinari hō. Un^o naturalis:
 z ad hūc ab alio destinari nō optz: cū ad eū p̄sequēdū sit ex sua natura
 sufficiēs. Est ali^o finis sup̄naturalis/ puta b̄ritudo b̄rificā dei visio: et
 ad hūc (qz sup̄ se est) vt destinet nēce est. Sile de sagitta q̄ natura sua
 cadit ex ḡuitate naturali deorsum: neqz impellēte aut destināte alio in-
 diget: ceterz ad metā puenire nō p̄t ex se/ s; baliste impulsu dirigē. Sic
 in p̄posito: applica. Exemplū est ad p̄positū b̄riū Joānes cui^o hodie fe-
 stū colit: de q̄ in epla sumpta ex Esa. xlix. v̄: Vocauit zc. Os meū de-
 dit q̄si gladi^o acutū z q̄si sagittā zc. Ecce quō Joā. p̄destinat^o / a deo
 vocat^o / noiat^o / vt sagitta missus zc. Habes ecce breuē q̄d sit p̄destina-
 tio q̄ntū tibi sufficit ad p̄positū: latior declaratio p̄inet ad dist. xl. p̄mi
 sniaz. Nūc p̄destinatōi z Joā. p̄destinato innitunt n̄ri fatui/ dicētes:
 si p̄destinat^o sum vt Joā. saluabor vt ip̄e/ q̄cqd fecero. Itē innitunt pa-
 rabole hodierni euāgelij: vbi p̄mo vocant: deinde mittunt dicētes vt ve-
 niat: tertio introducunt aliq̄: q̄rto aliq̄ p̄pellunt zc. Applica sicut volues
 ris p̄posito: z tātū de p̄mo. Circa secūdū q̄ris/ q̄ sint nōle q̄b̄ dinosci
 p̄nt. Rūdeo qz q̄nqz: q̄uis etiā p̄les possint poni.

Prima nola ē: opinari deū natura nō libere p̄tingēter ad extra opa-
 ri. Talis fatuus fuit Aristoteles: vt d̄r Pe. de Eliaco sup̄ p̄mo dist. xl.
 quē vide. Dicūt hi qz nēcitate nature vt sol z ignis/ opet de^o. S; falsū
 est: q̄uis h̄ p̄bati nō possit euidentē/ nisi sup̄posito articulo de oipoten-
 tia dei: vt d̄r Gabriel dist. xl. secūdi. quē vide.

Secūda nola: putare neqz boiem libere agere/ s; fato cogi z influētis.
 q̄les Benetliact: q̄ s; horoscopū iudicāt hoiez nēcario inclinari ad fur-
 ta/ homicidia zc. itē iurta varios vestitū colores fortunatos vel ifortu-
 natos fieri. Falsū ē h̄: qz libez arbitriū cogi nō p̄t. neqz obstat qd̄ hodie
 d̄r in euāg. p̄pelle intrare. De q̄ vide dist. xxv. sc̄di. An volūtas possit
 cogi/ tradit exēplū qd̄ ponit a Guil. Pa. in de vniuerso: de q̄dā docto-
 q̄ erat ei^o erroris qz oīa de nēcitate fierēt. q̄ cū se iactaret id etiā coram
 doctissimis p̄batū ire/ rogaretqz: locū sibi p̄dicētē vt secū iret ad (neqz
 scio quē) doctū/ quē iactabat se victur: r̄ndit soci^o: si oīa nēcitate fiunt/
 cur me rogas vt vadā: etiā si non rogares iurta tuā opinionem ire me
 tecū oporteret. sicqz p̄fusus desistebat ab opinione sua fatua.

Tercia: opinari qz de^o p̄destinat^o / iō q̄cqd faciat saluabit. Rūdeo pri-
 mo fin. Sab. p̄cedo qz si es p̄destinat^o / q̄cqd feceris saluaberis: qz fina-

Negligentiū propria

liter solū z nō malū facies. Scdo dico: q si es pdestinat⁹ nō saluaberis si feceris finalr malū: poteris em malū facere: si id ponit melle/nō fuit si pdestinat⁹. Dico tertio: q stulta ē hec loquutio. Accipe sile de pme stione/medicina z ope rustico. Quis em tā stult⁹ vt nō comedat/medi cinā nō sumere velit/ z agros nō colere: q; vis certo sciat diffinitū apd deū de morte sua z fructib⁹. Sic in pposito zc. Nō puidit deus finem sine medijs.

Quarta no. existimare nullū hoicm esse corrigēdū: tū qz nihil libere agat: z als eū saluari si pdestinat⁹ est: q si pscit⁹ frustra corrigi. item correctio ad h tēdit vt qd fiat bon⁹: p ea at q facit qd coact⁹/bon⁹ non fit. Rūdeo pmo: q falsū est q hō nihil libere agat. Scdo q als salua ret falsum ē: qz p h mediū saluari aliqñ d; Tertio q si sciret eē pscit⁹/ frustra est correctio: s; qdū nescit d; adhiberi. Quarto q qdū ex ti more pcedit opus nihil valet: sed de timore venit ad amorē/ z tūc valet. Glide Sabri. in q. theutonica ad duce Eberhardū de wirtēberg.

P Quinta nola: arbitrari deū esse acceptorē psonaz: z iniuriā facere bis qd nō pdestinat. Sūt h rñsiones: multe de meritis z demeritis p uis/ p q pdestinant/ alij reprobant: s; dimitto. Et dico pmo/ q de⁹ oēs trahit h mō q d; Apl⁹: De⁹ vult oēs hoies saluos fieri. s; nō oēs sequunt tractū: vt Lya sup Apoc. Sile ex Discipulo de amico in turri exiti. ser. lxxiij. N. Dico scdo: si nō oēs pdestinat/ nemini facit iniuri am: q nulli aliqd debet. Dico tertio: q de⁹ iust⁹ est z nunq; in culpa. Dico qrtio: q seruiēdū ē deo p se ex amore amicitie: z ocul⁹ claudi ad celū z infernū: sicut fecit discipulus ille quē falso diabol⁹ reuelauit patri dānandū. Dico qnto: q nulli p reuelari sua reprobatio: vt deducit doc. in pmo. Dico sexto: q tenere debes q si inter mille sol⁹ vn⁹ eēt saluadus/ talē te esse. Et tātū de scdo. Circa tertū de signis pdestinas tōis. ix. nihil locutus sum: cui placet videat Disci. ser. cxlix.

Feria. vi. Petri et Pauli p̄dicie Kal. Julij:

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. i.

q Quinquagesimaseptima turba stultoz est: negligentū ppria (Uersum narren/ hederlich narre) Ipi sunt q posthabēt negocia sua z alijs intēdūt/ ptra id qd vulgo d;: Proxim⁹ tū bi esto. Et illud ordinata cbaritas incipit a seipo. Nō pua res est hec negligentia: ipa est originale pncipiū pctoz. Q; pmi hoies z angeli ceciderūt/ ex negligentia puenit: quēadmodū Nolkot deducit sup illud sapie. iij. Qui neglexerūt iustū. z alibi in sentētijs. Sūt autē nōle multe qto bi fatui possent dimosci: qz tot sunt qd ad salutē sūt necessaria q negligunt. Ego aut quoz dūtaxat elegi: qtuoz ex Nolkot Sap. iij. lectioe. xxx vij.

P Prima nola est negligentia in addiscēdo mox scitātē. Et quis est